

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TARNYBA

Lietuvos Respublikos Seimo
Audito komitetui

2021-12- Nr. 4S- (6.41Mr)

El.p.: auditokt@lrs.lt

DĖL PERKANČIOSIOS ORGANIZACIJOS / PERKANČIOJO SUBJEKTO STATUSO

Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – Tarnyba) direktoriaus 2021-02-23 įsakymu Nr. 1S-23 „Dėl darbo grupės sudarymo“ iš Tarnybos ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos atstovų sudaryta pagalbos ūkio subjektams, jiems priimant sprendimą dėl statuso Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPI) 2 straipsnio 25 dalies ir (ar) Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymo (toliau – PI) 4 straipsnio prasme, darbo grupė (toliau – DG).

DG 2021-04-02 kreipėsi į **AB „Lietuvos geležinkeliai“ (toliau – LTG) ir AB „Ignitis grupė“ (toliau – Ignitis grupė)** su siūlymu pateikti analizei informaciją, kuri reikalinga siekiant įvertinti įmonių grupėms priklausančių ūkio subjektų statusą.

LTG, atsižvelgdami į analizuojamos problematikos dėl valstybės tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojamų ūkio subjektų bei jų dukterinių įmonių statuso sudėtingumą, LTG įmonių grupės dydį ir jos įmonių veiklos specifiką bei siekdami individualaus įmonių įvertinimo, analizei pirmiausia pateikė informaciją apie UAB „LTG Wagons“ (toliau – LTG Wagons). Ignitis grupė pateikė informaciją apie grupei priklausančius ūkio subjektus: UAB „Ignitis renewables“, UAB „Gamybos optimizavimas“, UAB „NT valdos“, UAB „Transporto valdymas“, UAB „Energetikos paslaugų ir rangos organizacija“, UAB „Elektroninių mokėjimų agentūra“,

UAB „Ignitis“, UAB „VVP Investment“ (toliau – Ignitis grupės įmonės) kurie, Ignitis grupės teigimu, nėra perkančiosios organizacijos arba perkantieji subjektai.

DG, išnagrinėjusi LTG ir Ignitis grupės pateiktą informaciją, **teikia nuomonę dėl LTG Wagons ir Ignitis grupei priklausančių ūkio subjektų statuso** – atitikties perkančiosios organizacijos (toliau – PO) ar perkančiojo subjekto (toliau – PS) požymiams. Primintina, kad kiekvienu konkrečiu atveju galutinį sprendimą dėl įmonės (-ių) statuso priima pats ūkio subjektas, kuriam geriausiai žinoma visa teisinių **ir faktinių aplinkybių** visuma, galinti turėti reikšmingos įtakos sprendimui dėl PO ar PS statuso įgijimo. DG tikslas yra teikti pagalbą priimant sprendimą, atitinkamai išdėstyta pozicija yra patarimojo pobūdžio ir parengta vertinant DG pateiktą ir viešai esančią informaciją.

A. Dėl LTG Wagons statuso

Sprendžiant klausimą, ar LTG Wagons laikytina PS, primintina, kad pagal PĮ 4 straipsnį PS laikomas subjektas, **vykdantis bent vienos rūšies iš PĮ 5–11 straipsniuose nurodytų rūšių veiklą, jeigu jis:**

- 1) yra PO pagal VPI 2 straipsnio 25 dalį;
- 2) yra įmonė, kuriai PO gali daryti tiesioginę ar netiesioginę lemiamą įtaką dėl turimos joje nuosavybės, finansinio dalyvavimo arba įmonės veiklą reguliuojančių teisės aktų. Laikoma, kad PO daro lemiamą įtaką, kai ji įmonėje tiesiogiai ar netiesiogiai:
  - a) valdo daugiau kaip pusę įmonės įstatinio kapitalo;
  - b) kontroliuoja daugiau kaip pusę balsų, kuriuos suteikia įmonės išleistos akcijos;
  - c) turi teisę skirti daugiau kaip pusę įmonės valdymo ar priežiūros organų narių, administracijos pareigūnų;
- 3) nėra nei PO, nei šios dalies 2 punkte nurodyta įmonė, tačiau kompetentinga institucija jam suteikė specialiąsias arba išimtines teises vykdyti šią veiklą, kaip nustatyta šio straipsnio 2 dalyje.

PĮ 8 straipsnis numato, kad šis **įstatymas taikomas PS pirkimams, skirtiems veiklos rūšims, susijusioms su tinklų, skirtų teikti visuomenei geležinkelio <...> transporto paslaugas, statyba, įrengimu ir (arba) eksploatavimu.**

Siekdama įvertinti PĮ 8 straipsnio, kuris įgyvendina Direktyvos 2014/25/ES 11° straipsnį, taikymo apimtį DG kreipėsi konsultacijos į Europos Komisiją (toliau - EK). EK nuomone,

vagonų nuomos veikla patenka į Direktyvos 2014/25/ES 11° straipsnyje (perkeltame į PĮ 8 straipsnį) nurodytą transporto paslaugų sritį, nes tai yra krovinių pervežimo geležinkeliais paslaugos teikimo visuomenei dalis. Todėl tokią veiklą vykdanči įmonė gali būti PS, jei atitinka kitus PS keliamus požymius (pvz., nurodytus PĮ 4 straipsnio 1 dalies 1-3 punktuose). DG palaiko šią EK poziciją, atsižvelgdama į tai, kad, **krovinių vežimas geležinkelio tinklais visuomenės ir ūkio subjektų poreikių patenkinimui be vagonų nėra galimas**, todėl tai yra veiklos rūšis, susijusi su tinklų, skirtų teikti visuomenei geležinkelio transporto paslaugas, eksploatavimu. Manytina, kad vien ta aplinkybė, kad komunalinė veikla yra išskaidoma per kelias įmones, neturėtų keisti tokiai veiklai vykdomiems pirkimams taikytino teisinio režimo.

Kartu pažymėtina, kad EK nuomone, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) 2019-02-28 sprendime (byloje C-388/17) pasisakyta dėl tos konkrečios bylos aplinkybių, bet nėra pateikiamas apibrėžimas (ar požymiai) veiklų, kurios patenka į Direktyvos 2014/25/ES 11° straipsnio taikymo sritį. ESTT sprendime neapibrėžta, kad tik geležinkelio įmonės vykdoma veikla, kuri apima transporto paslaugų teikimą visuomenei naudojantis teise naudotis geležinkelių tinklu, patektų į Direktyvos 2014/25/ES 11° straipsnio taikymo sritį. Todėl LTG argumentai, kad LTG Wagons nėra geležinkelio įmonė, pati neteikia transporto paslaugų visuomenei ir nenaudoja geležinkelio tinklų, nepaneigia fakto, kad vagonų kroviniams vežti nuomos veikla yra neatsiejamai susijusi su tinklų, skirtų teikti visuomenei geležinkelio transporto paslaugas, eksploatavimu ir todėl tokia veikla priskirtina komunalinei veiklai.

Vertinant, ar LTG Wagons yra PS, svarbus LTG Cargo teisinis statusas, nes LTG Cargo priklauso 100 procentų bendrovės LTG Wagons akcijų. Lietuvos apeliacinio teismo 2019-12-19 nutartimi (37 p.) civilinėje byloje Nr. e2A-1320-236/2019, kuria paliekamas nepakeistas Vilniaus apygardos teismo 2019-10-08 sprendimas civilinėje byloje Nr. e2-3840-933/2019, buvo pripažinta, kad LTG Cargo atitinka VPI 2° straipsnio 25 dalyje nurodytas PO ir PĮ 4 straipsnyje nurodytas PS sąlygas. DG neturi informacijos dėl faktinių aplinkybių, pagrindžiančių tai, kad šio subjekto statusas pasikeitęs, todėl remiasi priimtu teismo sprendimu. Taigi LTG Wagons yra įmonė, kuriai PO gali daryti tiesioginę ar netiesioginę lemiamą įtaką dėl turimos joje nuosavybės, finansinio dalyvavimo arba įmonės veiklą reguliuojančių teisės aktų.

Atsižvelgus į turimą informaciją, **DG vertinimu, LTG Wagons atitinka PS požymius.**

Kartu pažymėtina, kad DG, atsižvelgdama į tai, kad LTG pateiktoje informacijoje nėra duomenų apie LTG Wagons planuojamą kitą, nei į PĮ 8° straipsnyje nurodytą transporto paslaugų sritį patenkančią veiklą, nevertino, ar ši įmonė taip pat atitiktų ir PO požymius.

Bet kuriuo atveju galutinį sprendimą dėl subjekto statuso priima pats subjektas, nes jam yra geriausiai žinoma visa teisinių ir faktinių aplinkybių visuma, kuri priimant tokį vertinamojo pobūdžio sprendimą gali būti reikšminga. Pažymėtina, kad priėmus sprendimą, jog subjektas atitinka PS požymius ir nustačius tai, kad šią veiklą tiesiogiai veikia konkurencija rinkose, galima būtų pasinaudoti PĮ 27-28 straipsnio galimybėmis: PS arba įgaliota atitinkamoje srityje, kurioje veikia PS, kompetentinga institucija gali pateikti prašymą EK dėl nustatymo, kad tam tikrai tos srities veiklai vykdyti skirtiems pirkimams ar projekto konkursams PĮ netaikomas.

B. Dėl Ignitis grupę sudarančių įmonių statuso

I. DG nevertintos Ignitis grupės įmonės

Ignitis grupė pateikė informaciją, kad:

- **UAB „NT valdos“** 2020 m. pardavė visą turėtą nuomai skirtą nekilnojamąjį turtą ir nuo 2020-10-01 turto nuomos paslaugų nebeteikia. 2021 m. planuojama priimti sprendimą dėl bendrovės veiklos nutraukimo, visuotiniame bendrovės akcininkų susirinkime toks sprendimas dar nėra priimtas.

- 2020-06-01 priimtas AB „Ignitis grupė“ valdybos sprendimas dėl **UAB „Transporto valdymas“** veiklos nutraukimo.

Remiantis Juridinių asmenų registro duomenimis, **UAB „Energetikos paslaugų ir rangos organizacija“** yra likviduojama.

Atsižvelgiant į pateiktą informaciją, minėtos Ignitis grupės įmonės, jų veikla bei statusas DG nebuvo analizuojamos.

II. Ignitis grupės įmonės, kurių statusas atitinka VPI ir PI

Įvertinus pateiktą ir kitą viešai esančią informaciją, DG vertinimu šių įmonių statusas VPI ir PI prasme nustatytas pagrįstai ir atitinka teisinį reguliavimą: AB „Ignitis grupė“ (PO), UAB „Ignitis grupės paslaugų centras“ (PO), AB „Ignitis gamyba“ (PO ir PS), AB „Energinės skirstymo operatorius“ (PO ir PS), UAB „Eurakras“ (PS), UAB „Vėjo gūsis“ (PS), UAB „Vėjo vatas“ (PS), UAB „VVP Investment“ (PS), UAB „Vilniaus kogeneracinė jėgainė“ (PS), UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ (PS).

III. Dėl UAB „Ignitis“ statuso

1. Ar UAB „Ignitis“ laikytina perkančiuoju subjektu?

Ignitis grupė nurodė, kad UAB „Ignitis“ vykdo komunalinę (numatytą PĮ) ir komercinę veiklą ir **pagal požymius yra PS** – subjektas, kurio dalis veiklos (likusi dalis elektros energijos visuomeninio tiekimo veiklos, gamtinių dujų tiekimo veikla buitiniams ir nebutiniams vartotojams, gamtinių dujų eksporto veikla) yra laikoma komunaline veikla pagal PĮ. Atsižvelgiant į tai, PĮ taikomas įmonės komunalinei veiklai skirtiems pirkimams. DG vertinimu, kiek susiję su nurodytomis veiklomis, pritartina, kad UAB „Ignitis“ atitinka PS požymius.

DG nuomone, atkreiptinas dėmesys į nurodytas UAB „Ignitis“ vykdomas veiklas – nepriklausomo elektros energijos tiekimo veikla buitiniams ir nebutiniams vartotojams, elektromobilių įkrovimo paslaugos bei elektromobilių įkrovimo stotelių įrengimo veikla – kurios, kaip nurodo Ignitis grupė, **priskiriamos kitai įmonės veiklos daliai, kuri nėra komunalinė PĮ prasme ir kuriai PĮ netaikomas**. Šiai veiklai skirti pirkimai vykdomi komercine tvarka pagal Ignitis grupės patvirtintus komercinę veiklą reglamentuojančius teisės aktus ir Civilinį kodeksą.

Primintina, kad pagal PĮ PS laikomas subjektas, **vykdantis bent vienos rūšies iš PĮ 5–11 straipsniuose nurodytų rūšių veiklą**. PĮ 6 straipsnis numato, kad elektros energetikos sektoriuje šis **įstatymas taikomas PS pirkimams, skirtiems šioms veiklos rūšims**: 1) elektros įrenginių, skirtų elektros energijai gaminti, perduoti ar skirstyti vartotojams, statyba, įrengimas ir (arba) eksploatavimas; 2) elektros energijos gamyba ir tiekimas, kuris apima didmeninę ir mažmeninę prekybą elektros energija.

Atsižvelgiant į PĮ 6 straipsnio nuostatas, UAB „Ignitis“, įvertinusi visų teisinių ir faktinių aplinkybių visumą, turėtų spręsti dėl **šių veiklų, kurių vykdymui skirtiems pirkimams, DG nuomone, taikytinas PĮ**:

- **elektromobilių įkrovimo paslaugos bei elektromobilių įkrovimo stotelių įrengimo veiklos priskyrimo komunalinei veiklai**, kadangi tokia veikla savo esme patenka į PĮ 6 straipsnio 1 dalies 1 punkto apimtį. Dėl tokios veiklos priskyrimo komunalinei veiklai DG kreipėsi konsultacijos į EK, kurios nuomone elektromobilių įkrovimo stotelių įrengimas ir susijusių paslaugų teikimas yra Direktyvos 2014/25/ES 9 straipsnio (kurį įgyvendina PĮ 6 straipsnis) 1 dalies a punkte aprašytos veiklos dalis, o dėl elektros energijos tiekimo šioms

įkrovimo stotelėms EK referuoja į Direktyvos 2014/25/ES 23 konstatuojamąją dalį¹.

- **nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklos būtiniams ir nebūtiniams vartotojams priskyrimo komunalinei veiklai**, kadangi pagal PĮ elektros energijos didmeninės ir mažmeninės prekybos veikla nėra skaidoma ar detalizuojama remiantis papildomais kriterijais.

2. Ar UAB „Ignitis“ laikytina perkančiąja organizacija?

Primintina, kad vadovaujantis VPI 2 straipsnio 25 dalies 2 papunkčiu, PO laikytinas viešasis ar privatusis juridinis asmuo, jeigu **visa ar tam tikra jo veiklos dalis yra skirta specialiai nekomercinio ar nepramoninio pobūdžio viešiesiems interesams tenkinti** ir jeigu jis finansine ir (arba) valdymo, ir (arba) kontrolės prasme **yra priklausomas nuo PO**. Paminėtina, kad vartojamas teiginys *jeigu visa ar tam tikra veiklos dalis yra skirta specialiai nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio viešiesiems interesams tenkinti* reiškia, kad ūkio subjektą kvalifikuojant PO nėra būtina, kad išimtinai visa jo veikla būtų skirta nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio viešiesiems interesams tenkinti². Dėl PO, sukurtos tenkinti viešuosius interesus, neturinčius komercinio ar pramoninio pobūdžio, teismų išplėtotą vadinamoji *infekcijos teorija*, pagal kurią tokie ūkio subjektai, vykdantys nors ir mažą savo veiklos dalį, turinčią viešojo intereso požymių (nors, atitinkamai, didžioji jų vykdomos ekonominės veiklos dalis yra grynai komercinė), priskirtini PO³. Ši teorija grindžiama tuo, kad subjektui, sukurtam specialiai viešajam interesui tenkinti, nedraudžiama užsiimti kita veikla, dėl kurios pobūdžio ir masto jis nepraranda savo PO statuso, o aplinkybės, kad viešojo intereso tenkinimas sudaro tik palyginti labai mažą subjekto veiklos dalį, nėra reikšmingos, jei šis subjektas tenkina visuomeninius poreikius, kuriuos jis specialiai yra įpareigotas tenkinti. Taip pat nesvarbu ir tai, kad tokios PO gali tvarkyti atskirą apskaitą ir atskirti veiklą, kurią vykdo tam, kad patenkintų visuotinės svarbos poreikius, ir konkurencijos sąlygomis vykdomą veiklą⁴.

Pirmiausia, reikalinga įvertinti, ar bent dalis UAB „Ignitis“ veiklos yra skirta specialiai nekomercinio ar nepramoninio pobūdžio viešiesiems interesams tenkinti. Teismų praktikoje išaiškinta, kad viešasis interesas apima pagrindinius principus, kuriais grindžiama valstybės

¹ „(23) niekaip neketinant išplėsti šios direktyvos taikymo srities, reikėtų paaiškinti, kad kai direktyvoje kalbama apie elektros tiekimą, reiškia, kad ši direktyva taikoma ir elektros gamybai, ir didmeninei bei mažmeninei prekybai elektra“.

² LAT 2016-03-30 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-175-415/2016;

³ ESTT 1998-01-15 sprendimas byloje *Mannesmann Anlagenbau Austria ir kt. / Strohal Rotationsdruck*, C-44/96;

⁴ ESTT 2008-04-10 sprendimas byloje *Ing. Aigner*, C-393/06.

teisinė sistema, valstybės ir visuomenės funkcionavimas. **Bendraja prasme viešieji interesai reiškia naudą visuomenei ar jos daliai, žmonių gerovę⁵.**

Kaip nurodo ir Ignitis grupė, UAB „Ignitis“ yra visuomeninis elektros energijos tiekėjas pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos išduotą licenciją Nr. L1-12 (VET)⁶ (toliau – Visuomeninio elektros energijos tiekimo veikla). Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 55 dalyje nustatyta, kad visuomeninis tiekėjas – asmuo, **įpareigotas tiekti elektros energiją** jo veiklos licencijoje nurodytoje teritorijoje esantiems šio įstatymo 43 straipsnyje nurodytiems vartotojams. To paties įstatymo 43 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad visuomeninis tiekėjas **privalo sudaryti sutartis ir** šioje dalyje nurodytais terminais **tiekti elektros energiją visuomenine elektros energijos kaina visiems** jam išduotoje licencijoje nustatytoje teritorijoje esantiems **buitiniams vartotojams, taip pat pažeidžiamiems vartotojams**, kurie nepasirinko nepriklausomo tiekėjo. Atsižvelgiant į tai, DG daro išvadą, kad **Visuomeninio elektros energijos tiekimo veikla yra skirta specialiai viešiesiems interesams tenkinti.**

Sprendžiant, ar subjektas laikytinas PO, taip pat svarbu nustatyti, ar viešiesiems interesams tenkinti skirta veikla yra nekomercinio ar nepramoninio pobūdžio. Teismų praktikoje išaiškinta, kad nekomercinis viešasis interesas negali būti konstatuojamas, jei įmonė konkrečią veiklą vykdo rinkos konkurencinėmis sąlygomis, siekia gauti su šia veikla susijusį pelną ir prisiima visišką su tuo susijusią atsakomybę⁷. Būtina įvertinti aplinkybes, kurios parodo, ar subjektas savo veikloje vadovaujasi produktyvumo ir kainų efektyvumo kriterijais, ar subjektas prisiima ekonominę riziką dėl savo veiklos, ar galimi nuostoliai padengiami valstybės. Teismų praktikoje išaiškinta, kad nors subjektas siekia savo sąnaudas dengti iš gaunamų lėšų, tačiau jeigu egzistuoja mechanizmas, kurio pagalba gali būti dengiami nuostoliai iš viešųjų lėšų, laikoma, kad yra neprisiimama su veikla susijusi rizika⁸.

UAB „Ignitis“ Visuomeninio elektros energijos tiekimo veikla yra reguliuojama valstybės. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 67 straipsnio 2 dalimi, 69 straipsnio 1, 8 ir 9 dalimis, valstybė dalyvauja nustatant visuomeninę elektros energijos kainą: visuomeninio tiekimo paslaugų ir visuomeninės elektros energijos kainos reguliuojamos Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (toliau – Taryba) nustatant viršutines

⁵ LAT 2011-04-05 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-155/2011.

⁶ 2018-07-31 komisijos nutarimas Nr. O3E-248 „Dėl elektros energijos visuomeninio tiekimo licencijos uždėjimo akcinei bendrovei „Lietuvos dujų tiekimas“ išdavimo“. Licencija pakeista 2019-12-13 komisijos nutarimu Nr. O3E-854.

⁷ ESTT 2003-05-22 sprendimas byloje *Korhonen ir kt.*, C-18/01.

⁸ ESTT 2001-05-10 sprendimas sujungtose bylose *Agorà ir Excelsior*, C-223/99 ir C-260/99;

kainų ribas; Taryba, nustatydamą visuomeninio tiekimo paslaugų kainų viršutines ribas, atsižvelgia į šių paslaugų teikimo sąnaudas; visuomeninė elektros energijos kaina nustatoma kaip elektros energijos įsigijimo kainos, perdavimo, viešuosius interesus atitinkančių paslaugų, skirstymo, **visuomeninio tiekimo kainos** (elektros energijos pardavimo, vartotojų aptarnavimo paslaugų ir kt.⁹) ir faktinės elektros energijos įsigijimo kainos bei ankstesnio laikotarpio prognozuotos elektros energijos kainos skirtumo suma.

DG vertinimu, visuomeninio elektros energijos kainos reguliavimo mechanizmas **sumažina UAB „Ignitis“ veiklos riziką** lyginant su kitais rinkoje veikiančiais tiekėjais, kadangi yra **padengiamos visos ekonomiškai pagrįstos (būtinės) metinės sąnaudos konkrečiai paslaugai teikti** (reguliuojamos paslaugos sąnaudoms priskiriamos ekonomiškai pagrįstos sąnaudos, **būtinės** įmonės reguliuojamai **veiklai vykdyti**; būtinės sąnaudos, suprantamos kaip sąnaudos, kurių nepatyrusi įmonė **negalėtų saugiai ir efektyviai vykdyti reguliuojamos veiklos** bei su ja susijusių teisės aktų įpareigojimų)¹⁰. Šioje vietoje papildomai paminėtina Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 69 straipsnio 8 dalis, kurioje nustatyta, kad tuo atveju, jeigu visuomeninė elektros energijos kaina buitiniams vartotojams kiltų daugiau kaip 40 procentų, visuomeninis tiekėjas gali pasiūlyti Tarybai priimti sprendimą, nustatant visuomeninę elektros energijos kainą, nevertinti elektros energijos įsigijimo kainos dalies, **o dėl neįvertintos kainos dalies susidariusį sąnaudų skirtumą tarp Tarybos nustatytų ir faktinių kainų išdėstyti ilgesniam kaip vienų metų laikotarpiui**. Taryba priima sprendimą dėl sąnaudų skirtumų, **įskaitant ir tokių sąnaudų skirtumo pinigų kainą (skolinimosi sąnaudas)**.

Atsižvelgiant į tai, vertintina, kad UAB „Ignitis“, vykdydamas Visuomeninio elektros energijos tiekimo veiklą, **neveikia įprastinėmis rinkos sąlygomis bei neprisiima (visos) ekonominės rizikos, todėl ši veikla yra skirta specialiai nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio viešiesiems interesams tenkinti**.

Kaip nurodo ir Ignitis grupė, UAB „Ignitis“ **yra kontroliuojamas (valdomas) valstybės ar savivaldybių institucijų arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų** (VPĮ 2 straipsnio 25 dalies 2 punkto b papunktis) ir (arba) **turi administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra skiriami valstybės ar savivaldybių institucijų arba kitų šioje dalyje nurodytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų** (VPĮ 2 straipsnio 25 dalies 2 punkto c papunktis).

⁹ <https://ignitis.lt/lt/kas-sudaro-elektros-kaina>

¹⁰ Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodikos (patvirtintos 2015-01-15 VERT nutarimu Nr. O3-3) 28 p.

Remiantis viešai skelbiama informacija¹¹, 100 procentų UAB „Ignitis“ akcijų priklauso Ignitis grupei, o 73,08 procentų Ignitis grupės akcijų priklauso Lietuvos Respublikai, akcininko teises ir pareigas įgyvendinant Lietuvos Respublikos finansų ministerijai. UAB „Ignitis“ įstatuose¹² nustatyta: visuotinis akcininkų susirinkimas yra aukščiausias Bendrovės (*t.y.* UAB „Ignitis“) organas (18 punktas); stebėtojų tarybą turi sudaryti <...> 2/3 (du trečdaliai) akcininko atstovų (22 punktas); valdybą renka ir atšaukia stebėtojų taryba <...> (37 punktas).

Remiantis tuo, kas išdėstyta, DG nuomone, **UAB „Ignitis“ atitinka** ne tik PS apibrėžimą, nustatytą PĮ 4 straipsnyje, bet ir **PO apibrėžimą, nustatytą VPI 2 straipsnio 25 dalyje.**

Kaip nurodo ir Ignitis grupė, **UAB „Ignitis“ taip pat yra suskystintų gamtinių dujų terminalo** (toliau – SGD terminalas) **paskirtasis tiekėjas**, paskirtas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014-02-10 įsakymu Nr. 1-120 „Dėl UAB LITGAS skyrimo paskirtuoju tiekėju“ (toliau – Paskirtojo tiekėjo veikla).

Paskirtojo tiekėjo veikla užtikrina SGD terminalo infrastruktūros veikimo palaikymą minimaliu režimu (kuriam reikalingas tam tikras kiekis – vadinamas būtinuoju, gamtinių dujų, kurios turi būti tiekiamos per SGD terminalą), taip pat užtikrina techninę būklę, leidžiančią atsiradus poreikiui pradėti dujinimą ir tiekti gamtines dujas į perdavimo sistemą po to, kai SGD terminalo dujinimo procesas nebuvo vykdomas. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytą teisinį reguliavimą, tokia veikla yra **skirta specialiai viešiesiems interesams tenkinti.**

UAB „Ignitis“ Paskirtojo tiekėjo veikloje taip pat dalyvauja valstybė. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalimi bei 11 straipsnio 4 ir 6 dalimis, nustatyta SGD terminalo būtinąjo kiekio tiekimo pagrindų sąnaudų nustatymo ir apmokėjimo UAB „Ignitis“, kaip paskirtajam tiekėjui, tvarka. Atsižvelgiant į tai, galėtų būti vertinama, kad nors subjektas siekia savo sąnaudas dengti iš gaunamų lėšų, tačiau jeigu egzistuoja mechanizmas, kurio pagalba gali būti dengiami nuostoliai iš viešųjų lėšų, laikoma, kad yra neprisimama su veikla susijusi rizika¹³.

Šiuo atveju svarbi aplinkybė, kad Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad SGD terminalo būtinąjo kiekio tiekimo pagrindomis sąnaudomis yra **laikomos sąnaudos, kurias išskirtinai patiria paskirtasis tiekėjas**

¹¹ <https://www.ignitisgrupe.lt/lt/uab-ignitis>
<https://www.ignitisgrupe.lt/lt/ab-ignitis-grupe>

¹² Įregistruota juridinių asmenų registre 2019-09-06.

¹³ ESTT 2001-05-10 sprendimas sujungtose bylose *Agorà ir Excelsior*, C-223/99 ir C-260/99;

dėl Paskirtojo tiekėjo veiklos vykdymo ir dėl kurių paskirtasis tiekėjas negali veikti tokiomis pačiomis rinkos sąlygomis kaip bet kuri kita gamtinių dujų tiekimo įmonė.

Atsižvelgiant į teisinį reguliavimą, manytina, kad Paskirtojo tiekėjo veiklos pagrįstų sąnaudų dengimas leidžia UAB „Ignitis“ veikti vienodomis rinkos sąlygomis su kitomis įmonėmis, todėl ši veikla galėtų būti laikoma skirta **viešiesiems interesams, kurie yra komercinio ar pramoninio pobūdžio, tenkinti**. Tačiau konstatuojant, **kad Paskirtojo tiekėjo veiklos apimtyje UAB „Ignitis“ neatitinka PO požymių pažymėtina, kad DG nesuteikta teisė aiškinti teisės aktų nuostatas**. DG negali garantuoti, kad teismai Paskirtojo tiekėjo veiklos dalies, kiek ji susijusi su SGD terminalo būtinojo kiekio tiekimo užtikrinimu, nepalaikytų viešiesiems interesams, kurie nėra komercinio ar pramoninio pobūdžio, tenkinti skirta veikla ir kuri pagal minėtą infekcijos teoriją užkrečia kitas veiklas. Todėl manytume, jei UAB „Ignitis“ pasinaudotų PĮ 27-28 straipsnio galimybėmis, įrodytų EK, kad šią veiklą tiesiogiai veikia konkurencija ir gautų leidimą šiai veiklai vykdyti skirtiems pirkimams ar projekto konkursams netaikyti PĮ, ginčo atveju tai būtų svarus argumentas, kad ši veikla yra komercinio pobūdžio.

IV. Dėl UAB „Gamybos optimizavimas“ statuso

Remiantis viešai prieinama informacija¹⁴, UAB „Gamybos optimizavimas“ (toliau – Gamybos optimizavimas) vykdo elektros energijos ir kitų energijos išteklių **gamybos režimų planavimo, optimizavimo, prognozavimo, prekybos bei prekybos tarpininkavimo veiklas**. Papildomai Ignitis grupė nurodė, kad Gamybos optimizavimas atlieka Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės, Kauno Algirdo Brazausko hidroelektrinės, Elektrėnų komplekso, Vilniaus 3 TEC, Kauno kogeneracinės jėgainės, Vilniaus kogeneracinės jėgainės **gamybos pajėgumų naudojimo planavimo** (bet ne pačios energijos gamybos ir tiekimo) **ir prekybos klientų vardu** elektros energijos biržoje klientams priklausančiuose gamybos įrenginiuose pagaminta elektra veikla. UAB Gamybos optimizavimas klientams atlieka optimalių gamybos planų sudarymą, maksimizuodamas pelną klientų turimais įrenginiais.

Primintina, kad PĮ 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta veikla, t.y. elektros energijos gamyba ir tiekimas, kuris apima didmeninę ir mažmeninę prekybą elektros energija, nėra skaidoma ar detalizuojama remiantis papildomais kriterijais. Atsižvelgiant į tai, **DG neįžvelgia argumentų**, kodėl minima elektros energijos gamybos pajėgumų naudojimo planavimo ir prekybos klientų vardu veikla nepateka į PĮ 6 straipsnio taikymo sritį, atitinkamai **kodėl Gamybos optimizavimas nelaikytinas PS**. Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad pati

¹⁴ <https://ignitisgrupe.lt/lt/uab-gamybos-optimizavimas>

Ignitis grupė paaiškina, kad Gamybos optimizavimo **veikla yra įprasta tokio pobūdžio paslaugų teikimo rinkoje** – nurodytos **paslaugos reikalingos bet kuriems elektros energijos gamintojams**, nepriklausomai, ar gamintojai veikia nereguliuojamoje, ar komunalinio sektoriaus (kaip jis suprantamas pagal PĮ) aplinkoje. Tokio pobūdžio paslaugos reikalingos elektros energijos gamintojams, kurie prekiauja biržoje, siekia maksimalaus jų valdomų elektrinių elektros energijos generacijos pajėgumų išnaudojimo ir jų gaminamos elektros energijos pardavimų pelningumo.

V. Dėl UAB „Ignitis renewables“ ir UAB „Elektroninių mokėjimų agentūra“ statuso

Remiantis viešai prieinama informacija¹⁵, UAB „Ignitis renewables“ (toliau – Ignitis renewables) **valdo atsinaujinančios energetikos projektus** Baltijos šalyse ir Lenkijoje bei yra **atsakinga už efektyvų veikiančių vėjo jėgainių darbą, statomų parkų priežiūrą ir naujų vystymą**. Vykdydama naujus energijos gamybos iš vėjo ir saulės projektus, bendrovė įgyvendina strateginį Ignitis grupės siekį didinti žaliosios generacijos portfelį. Bendrovės paskirtis – atsinaujinančiosios energijos projektų vykdymas, priežiūra ir vystymo koordinavimas. Papildomai Ignitis grupė nurodė, kad Ignitis renewables pati nevykdo PĮ 6 straipsnio 1 dalyje nurodytos veiklos. Veikla nėra nei elektros įrenginių statyba, įrengimas ar eksploatavimas, nei elektros energijos gamyba ir tiekimas. **Atitinkamą veiklą vykdo kitos Ignitis grupės įmonės, kurias patronuoja Ignitis renewables. Bendrovės veiklos objektas: bendrovei priklausančių juridinių asmenų veiklos analizė ir koordinavimas, akcininko teisių ir pareigų įgyvendinimas¹⁶, t.y. valdymo paslaugos.**

Remiantis viešai prieinama¹⁷ ir Ignitis grupės pateikta informacija, UAB „Elektroninių mokėjimų agentūra“ (toliau – Elektroninių mokėjimų agentūra) rūpinasi **įmokų už namų ūkio paslaugas, tokias kaip elektra, dujos, vanduo, šildymas**, namų priežiūra, ryšys, atliekų išvežimas ir apsauga, **surinkimu** per internetinę svetainę e.ignitis.lt.

DG nuomone, nurodytos Ignitis renewables ir Elektroninių mokėjimų agentūros vykdomos veiklos, jeigu jų vykdymas nebūtų išskaidytas ir perduotas atskiroms Ignitis grupės įmonėms, iš esmės būtų / turėtų būti vykdomos Ignitis grupės įmonių, atitinkančių PS požymius. Pavyzdžiui, efektyviu vėjo jėgainių darbu, statomų parkų priežiūra ir naujų vystymu rūpintūsi

¹⁵ <https://ignitisgrupe.lt/lt/uab-ignitis-renewables>

¹⁶ <https://ignitisgrupe.lt/sites/default/files/inline-files/2021-05-18%20UAB%20Ignitis%20renewables%20%C4%AFstatai.pdf>

¹⁷ <https://ignitisgrupe.lt/lt/uab-elektroniniu-mokejimu-agentura>

pačios Ignitis renewables dukterinės įmonės – PS: UAB „Eurakras“, UAB „Vėjo gūsis“, UAB „Vėjo vatas“, UAB „VVP investment“; įmokų surinkimu už elektrą rūpintūsi UAB „Ignitis“ ir pan. Todėl kyla abejonių, ar vien ta aplinkybė, kad komunalinė veikla yra galimai išskaidoma per kelias įmones, gali pakeisti tokiai veiklai vykdomiems pirkimams taikytiną teisinį režimą.

DG nėra žinoma teismų praktika, išaiškinanti PĮ numatytos komunalinės veiklos galimo išskaidymo per kelias įmones vertinimą, atitinkamai, nėra garantijų, kad teismai minėtų veiklų nepalaikytų patenkančiomis į PĮ 6 straipsnio apimtį. Atsižvelgiant į tai, DG nuomone, tinkamam veiklų įvertinimui PĮ kontekste tikslinga sulaukti EK konsultacijos dėl galimai išskaidytų komunalinių veiklų, pvz. valdymo paslaugų teikimo PS, traktavimo Direktyvos 2014/25/ES (kurią įgyvendina PĮ) kontekste.

Direktorius

Darius Vedrickas